

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås att en ny lag om skyddsutredningar avseende barn skall införas. Lagen innebär att utredningar skall genomföras om ett barn avlidit till följd av brott eller det annars finns särskilda skäl (skyddsutredningar). Detta innebär att utredningar skall göras i fall någon fälls till ansvar för att ha orsakat ett barns död t.ex. mord, dråp, barnadråp eller vållande till annans död. Även andra fall skall dock kunna utredas. Exempelvis bör det vara möjligt att genomföra en skyddsutredning om en gärningsman avlidit innan frågan om ansvar prövats slutligt eller om en gärningsman inte är straffmyndig. Lagen föreslås tillämplig på dödsfall som inträffat i Sverige. Om den som avlidit var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige skall lagen även gälla dödsfall som inträffat utomlands. Syftena med en skyddsutredning skall vara att

- klargöra vilken kännedom som vissa myndigheter och verksamheter har haft om förhållanden som utgjort eller kunnat utgöra underlag för beslut om åtgärder till skydd för det avlidna barnet,

- klargöra vilka åtgärder som vidtagits eller kunnat vidtas med anledning av den kännedom man haft, samt

- ge underlag för beslut om åtgärder som har som mål att förebygga att barn far illa.

Genom en systematisk analys av fall där barn har avlidit i samband med att de utsatts för brott, kan slutsatser dras om vilka förbättringar som är nödvändiga i det allmänna barnavårdsarbetet, exempelvis om förebyggande insatser, riskbedömningar, sociala, medicinska och psykologiska utredningar, behandlingsmetoder samt myndighetssamarbete. Detta bedöms stimulera och utveckla det förebyggande arbetet när det gäller barn som riskerar att fara illa.

Socialstyrelsen bör ansvara för genomförandet av skyddsutredningar, dvs. vara utredningsmyndighet. För att nämnda myndighet skall få kännedom om fall som skall utredas, föreslås att polis- och åklagarmyndigheter och allmänna domstolar skall vara skyldiga att lämna underrättelser till utredningsmyndigheten. För att en utredning skall kunna genomföras föreslås vidare att vissa myndigheter och yrkesverksamma skall vara skyldiga att lämna handlingar och upplysningar som utredningsmyndigheten behöver.

Skyddsutredningar bör genomföras så att de inte medför men för brottsutredning, rättegång eller ärende om tillsyn och en bestämmelse av denna innebörd föreslås därför i lagen. Av samma skäl föreslås att en utredning inte skall få inledas förrän utredningsmyndigheten får en underrättelse från polis- eller åklagarmyndighet eller från allmän domstol.

Om ett dödsfall inträffat utomlands, är det inte säkert att svenska myndigheter kommer att utreda dödsfallet. Om någon svensk brottsutredning inte äger rum kommer inte heller någon sådan underrättelse som ovan nämnts att sändas till utredningsmyndigheten. Det föreslås därför att det i sådana fall skall vara möjligt att inleda en skyddsutredning när det står klart att dödsfallet inte kommer att utredas av svensk brottsutredande myndighet.

Utredningsmyndighetens behandling av personuppgifter i samband med skyddsutredningar föreslås regleras genom att lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten görs tillämplig. Vidare föreslås att denna lag ändras så att känsliga personuppgifter och uppgifter i övrigt om ömtåliga personliga förhållanden kan tas in i sammanställningar av person-

uppgifter vid skyddsutredningar. I lagen om skyddsutredningar avseende barn föreslås vidare en bestämmelse om att dokumentationen hos utredningsmyndigheten skall bevaras så länge den kan antas ha betydelse för åtgärder i verksamheten.

De uppgifter som kommer att hanteras av utredningsmyndigheten bör omfattas av sekretess. Därför föreslås att sekretesslagen (1980:100) ändras så att verksamhet enligt lagen om skyddsutredningar avseende barn jämställs med socialtjänst. Därmed kommer sekretess att gälla för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom eller henne närtstående lider men. Sekretess enligt den nya bestämmelsen skall få företräde framför meddelarfriheten. I lagen om skyddsutredningar avseende barn föreslås även en sekretessbrytande bestämmelse med den innebörden att utredningsmyndigheten utan hinder av sekretess får lämna ut uppgifter till de myndigheter eller andra som anges i bestämmelsen om uppgiftsskyldighet, under förutsättning att uppgiften behövs som underlag för beslut om åtgärder som har som mål att förebygga att barn far illa.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2007. Lagen om skyddsutredningar avseende barn skall dock få tillämpas på dödsfall som inträffat två år före ikraftträdandet. Bestämmelserna om att utredningsmyndigheten inte får inleda en skyddsutredning förrän underrättelse inkommit från polis- eller åklagarmyndighet eller allmän domstol och bestämmelserna om underrättelseskyldighet för sistnämnda myndigheter, skall inte tillämpas för dödsfall som inträffat före den 1 juli 2007.